

ingediend op **1974** (2023-2024) – Nr. 1
23 januari 2024 (2023-2024)

Voorstel van decreet

van Bart Tommelein, Nadia Sminate, Katrien Partyka,
Maaïke De Vreese, Brecht Warnez en Paul Van Miert

tot wijziging van het Erkenningsdecreet
Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021

TOELICHTING

1. Algemene toelichting

Met het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 heeft de decreetgever een nieuw en duidelijk kader ingevoerd voor de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen en voor de verplichtingen waaraan besturen van de eredienst als openbare instelling moeten voldoen.

Het uitgangspunt van dat nieuwe erkenningskader is dat een erkende lokale geloofsgemeenschap waarmee dialoog gevoerd wordt, te verkiezen is boven een niet-erkende lokale geloofsgemeenschap waarmee de overheid geen contacten onderhoudt.

Kort samengevat bevat het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen de volgende krachtlijnen:

- de invoering van verscherpte en duidelijke erkenningscriteria rond onder meer de financiële leefbaarheid en transparantie, de maatschappelijke relevantie (bijvoorbeeld goed nabuurschap en het onderhouden van duurzame contacten met het lokaal bestuur), de inburgeringsverplichting voor eredienstbedienaars, de naleving van de non-discriminatieregelgeving, de Grondwet en het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM), een verkorte erkenningsprocedure, het doorlopen van een vierjarig erkenningstraject, het bijhouden van een giftenregister en het weren van financiering of ondersteuning die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid of die verband houdt met terrorisme, extremisme, spionage of clandestiene inmen-ging;
- de oprichting van een onafhankelijke toezichtsinstantie, de Vlaamse informa-tie- en screeningsdienst lokale geloofsgemeenschappen (ISD), die belast is met de permanente en adequate handhaving door te onderzoeken of erkennings-zoekende lokale geloofsgemeenschappen voldoen aan de erkenningscriteria en erop toe te zien dat erkende lokale geloofsgemeenschappen blijven voldoen aan de erkenningsverplichtingen die op hen rusten. Daarnaast verzamelt de ISD alle relevante informatie over bestuurlijke aspecten en veiligheids- en samenlevingsaspecten van lokale geloofsgemeenschappen om gemotiveerde beslissingen te kunnen nemen. Voor die opdrachten zijn aan de personeels-leden van de ISD de nodige controlebevoegdheden en veiligheidsmachtigingen toegewezen. Bovendien heeft de ISD ook een informerende en sensibiliserende taak om lokale geloofsgemeenschappen via raadgevingen te ondersteunen bij de correcte toepassing van de erkenningsverplichtingen;
- de invoering van een gedifferentieerd en getrapt sanctiekader dat proportioneel is met betrekking tot de omvang en aard van de vastgestelde tekortkomingen. De sancties gaan van aanmaningen en financiële sancties tot de opschorting of ophef-fing van de erkenning. Daardoor wordt de effectiviteit van de handhaving versterkt.

Tegen het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 werd een vernietigingsberoep bij het Grondwettelijk Hof ingesteld. Bij arrest 113/2023 van 20 juli 2023 heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat maar twee erkenningscriteria strijdig zijn met de Grondwet en het EVRM: alle andere erken-ningscriteria zijn bijgevolg niet strijdig daarmee.

De twee erkenningscriteria die werden vernietigd door het Grondwettelijk Hof, zijn:

- het gekwalificeerd verbod op buitenlandse financiering of ondersteuning die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van een lokale geloofsgemeenschap (artikel 7, 3°, eerste zin, en artikel 17, §1, eerste zin, van het decreet);
- het verbod op de buitenlandse overheidsbezoldiging van bedienaars van de ere-dienst (artikel 7, 9°, en artikel 16, 8°, van het decreet).

Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat de Vlaamse decreetgever legitieme doelstellingen nastreefde met het verbod op buitenlandse financiering en buitenlandse overheidsbezoldiging van bedienaars van de eredienst. Met die bepalingen beoogde de decreetgever namelijk buitenlandse inmenging binnen een erkenningszoevende en erkende lokale geloofsgemeenschap te weren, zodat op die manier “geen maatschappijmodel kan worden gepromoot dat haaks staat op onze samenleving, waarbij de rechten en vrijheden van anderen in het gedrang komen”¹. Daarnaast wilde de decreetgever verhinderen dat buitenlandse financiering en ondersteuning “een kanaal vormen waarlangs nationalistisch, polariserend, segregierend of extremistisch en fundamentalistisch gedachtegoed (politiek en religieus) uit het buitenland op actieve wijze wordt opgedrongen en gepropageerd in Vlaamse lokale geloofsgemeenschappen”². Die doelstellingen (“de vrijwaring van de democratische rechtsstaat”) zijn volgens het Grondwettelijk Hof dus “legitiem en strekken ertoe de rechten en vrijheden van anderen te beschermen in de zin van artikel 9, lid 2, van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en van artikel 18, lid 3, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten”³.

Hoewel het Hof de doelstellingen van de erkenningscriteria met betrekking tot buitenlandse financiering of ondersteuning die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de lokale geloofsgemeenschap en buitenlandse overheidsbezoldiging van eredienstbedienaars als legitiem beschouwde, stelde het echter vast dat de erkenningscriteria die in het Erkenningsdecreet zelf zijn opgenomen, onvoldoende precies zijn. Dat doet afbreuk aan de voorzienbaarheidsvereiste, dat stelt dat beperkingen op de vrijheid van godsdienst en eredienst het voorwerp van een voldoende toegankelijke en precieze regeling moeten uitmaken. De vernietigde bepaling is te vaag volgens het Hof en laat niet toe aan de betrokken lokale geloofsgemeenschappen om op voldoende voorzienbare wijze te weten welke buitenlandse financiering of ondersteuning wel is toegestaan.⁴

Met dit voorstel van decreet wordt tegemoetgekomen aan de opmerkingen van het Grondwettelijk Hof over de voorzienbaarheidsvereiste, die uitgebreid wordt toegelicht in de toelichting bij artikel 3 van dit voorstel van decreet.

Naast het niet voldoen aan de voorzienbaarheidsvereiste achtte het Grondwettelijk hof de vernietigde erkenningscriteria ook niet evenredig in het licht van de vrijheid van godsdienst (artikel 9 van het EVRM), omdat niet werd aangetoond dat de beperking van de buitenlandse financiering of ondersteuning van lokale geloofsgemeenschappen, met inbegrip van de vereiste dat de bedienaars van de eredienst en hun vervangers niet rechtstreeks of onrechtstreeks worden bezoldigd door een buitenlandse overheid, in een redelijk verband van evenredigheid (proportionaliteitsvereiste) staat tot de vrijwaring van de democratische rechtsstaat (als maatschappijmodel) die werd nagestreefd door de decreetgever.⁵ Het Grondwettelijk Hof stelt dat het Vlaamse maatschappijmodel wordt gekenmerkt door een geheel van rechtsregels, zowel van burgerrechtelijke als van strafrechtelijke aard, waaraan ook de geloofsgemeenschappen en hun leden zijn onderworpen en die in geval van niet-naleving voor de rechter kunnen worden afgedwongen.⁶ Daarmee neemt het Grondwettelijk Hof het volgende standpunt in: als het ontvangen van buitenlandse financiering, ondersteuning of bezoldiging tot een aantasting van de democratische rechtsstaat zou leiden en de rechten en vrijheden van anderen daardoor in het gedrang komen, kan dat bestraft worden via rechters op grond van burgerrechtelijke en strafrechtelijke regels, en niet op basis van erkenningscriteria die kunnen leiden tot de weigering of opheffing van een erkenning. Daarom vormen de vernietigde erkenningscriteria een onevenredige

¹ *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/1, p. 51.

² *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 854/1, p. 44.

³ Overweging B.20.3 van arrest 113/2023 van 20 juli 2023.

⁴ Overweging B.21 van arrest 113/2023 van 20 juli 2023.

⁵ Overweging B.21 van arrest 113/2023 van 20 juli 2023.

⁶ Overweging B.21 van arrest 113/2023 van 20 juli 2023.

inmenging in de vrijheid van eredienst⁷ als met die erkenningscriteria de vrijwaring van de democratische rechtsstaat wordt beoogd, aangezien de democratische rechtsstaat al voldoende wordt beschermd door een geheel van bestaande rechtsregels, zowel van burgerrechtelijke als van strafrechtelijke aard.

Met dit voorstel van decreet wordt aan de opmerkingen van het Grondwettelijk Hof tegemoetgekomen voor wat betreft de evenredigheidsvereiste in het licht van de vrijheid van eredienst, die uitgebreid aan bod komt in de toelichting bij artikel 3 van dit voorstel van decreet. Meer bepaald worden nieuwe bepalingen ingevoerd die niet de vrijwaring van de democratische rechtsstaat beogen, maar meer specifiek de vrijwaring van de onafhankelijke uitoefening van de decretale opdrachten en verplichtingen die rusten op het (toekomstige) bestuur van de eredienst, dat als Vlaamse openbare instelling deel uitmaakt van de Vlaamse publiekrechtelijke organisatie.

Daarnaast worden met dit voorstel van decreet een aantal nieuwe bepalingen ingevoerd die betrekking hebben op:

- extremisme en terrorisme (zie toelichting bij artikel 5 en 6 van dit voorstel van decreet);
- de bezoldiging van de bedienaar van de eredienst krachtens artikel 181 van de Grondwet (zie toelichting bij artikel 7 van dit voorstel van decreet);
- de gebouwen bestemd voor de uitoefening van de eredienst (zie toelichting bij artikel 8 van dit voorstel van decreet);
- het federaal veiligheidsadvies voor lokale geloofsgemeenschappen conform het samenwerkingsakkoord van 2 juli 2008 en de federale omzendbrief van 20 juli 2017 (zie toelichting bij artikel 9 en 19 van dit voorstel van decreet);
- de verplichting voor de Vlaamse Regering om het advies in te winnen van de informatie- en screeningsdienst lokale geloofsgemeenschappen voor ze een beslissing tot erkenning of sanctionering neemt (zie toelichting bij artikel 10 en 12 van dit voorstel van decreet).

2. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 2

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 3

Dit artikel vervangt artikel 7, 3°, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Conform artikel 6, §1, VIII, eerste lid, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, ingevoegd bij artikel 4 van de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en de gemeenschappen, is de Vlaamse decreetgever sedert 1 januari 2002 bevoegd om datgene wat betrekking heeft op de besturen van de eredienst die belast zijn met het beheer van de temporalien van de erkende erediensten, te regelen.

⁷ Overweging B.22 van arrest 113/2023 van 20 juli 2023.

De erkenning van een lokale geloofsgemeenschap door de Vlaamse Regering heeft als gevolg dat er van rechtswege een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid wordt opgericht, het bestuur van de eredienst, dat decretaal⁸ belast is met de volgende twee opdrachten:

- de zorg voor de materiële voorwaarden die de uitoefening van de eredienst en het behoud van de waardigheid ervan mogelijk maken;
- het onderhoud en de bewaring van de gebouwen van de eredienst, en het beheer van de goederen en de gelden die eigendom zijn van het bestuur van de eredienst of die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst.

In het kader van die opdrachten zijn in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten, hierna het Eredienstendecreet van 7 mei 2004 te noemen, en het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 aan het bestuur van de eredienst verplichtingen opgelegd op het vlak van onder andere:

- het beheer van de goederen en de beschikking over de goederen;
- het financiële beheer van de inkomsten, uitgaven en kosten (opstellen van meerjarenplanning, budgetten, jaar- en eindrekeningen);
- de organisatie van de werking (vergaderingen beleggen, notulen opstellen, bestuursverkiezingen organiseren);
- het bijhouden van een giftenregister;
- financiële transparantie;
- de verplichting om alle redelijke inspanningen te leveren om personen die aanzetten tot discriminatie, haat of geweld ten aanzien van een persoon, een groep, een gemeenschap of de leden daarvan, te weren uit de organisatie en werking;
- de verplichting om, onverminderd de vrijheid van godsdienst, alle redelijke inspanningen te leveren om geldende wetgeving na te leven en geen medewerking te verlenen aan handelingen die strijdig zijn met de geldende wetgeving, in het bijzonder de Grondwet en het EVRM;
- de verplichting om in geen geval, op welke wijze dan ook, aan te zetten tot discriminatie, haat of geweld ten aanzien van een persoon, een groep, een gemeenschap of leden daarvan;
- het onderhouden van duurzame contacten met de lokale overheid van de gemeente waarin de eredienstgebouwen gelegen zijn;
- het verlenen van medewerking aan de informatie- en screeningsdienst lokale geloofsgemeenschappen bij de uitoefening van zijn opdrachten en bevoegdheden.

De oprichting van een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid ten gevolge van de erkenning van een lokale geloofsgemeenschap door de Vlaamse Regering vindt zijn rechtsgrond in artikel 3, tweede lid (rooms-katholiek)⁹, artikel 80, eerste lid (protestants)¹⁰, artikel 116, tweede lid (anglicaans)¹¹, artikel 152, eerste lid (israëlitisch)¹², artikel 188, tweede lid (orthodox)¹³, en artikel 231, eerste lid (islamitisch)¹⁴, van het Eredienstendecreet van 7 mei 2004. De openbare instelling met rechtspersoonlijkheid wordt in het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 aangeduid als het "bestuur van de eredienst".¹⁵ Conform het Eredienstendecreet van 7 mei 2004 worden onder die besturen van de eredienst verstaan:

⁸ Artikel 4, 81, 117, 153, 189 en 232 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten.

⁹ Artikel 3, tweede lid: "De kerkfabriek is een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid."

¹⁰ Artikel 80, eerste lid: "De kerkgemeente is een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid die bestuurd wordt door een bestuursraad."

¹¹ Artikel 116, tweede lid: "De anglicaanse kerkfabriek is een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid."

¹² Artikel 152, eerste lid: "De Israëlitische gemeente is een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid die bestuurd wordt door een bestuursraad."

¹³ Artikel 188, tweede lid: "De orthodoxe kerkfabriek is een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid."

¹⁴ Artikel 231, eerste lid: "De islamitische gemeenschap is een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid die bestuurd wordt door een comité."

¹⁵ Artikel 4, 3°, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

- de kerkfabriek voor de rooms-katholieke, anglicaanse en orthodoxe eredienst;
- de kerkgemeente voor de protestantse eredienst;
- de israëlitische gemeente voor de israëlitische eredienst;
- de islamitische gemeenschap voor de islamitische eredienst.

Het Grondwettelijk Hof bevestigde uitdrukkelijk in overweging B.20.2 van zijn arrest nr. 113/2023 van 20 juli 2023¹⁶ dat de erkenning van een lokale geloofsgemeenschap aanzienlijke rechtsgevolgen met zich meebrengt: “Een erkenning als lokale geloofsgemeenschap heeft aanzienlijke rechtsgevolgen. Zij brengt de oprichting van het bestuur van de eredienst, een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid, met zich mee en doet bovendien verscheidene verplichtingen voor de financierende overheid ontstaan, zoals de verplichting om in te staan voor de tekorten en de verplichting om bij te dragen bij investeringen in gebouwen van de eredienst.”

Een bestuur van de eredienst is een Vlaamse openbare instelling. Het maakt deel uit van de Vlaamse publiekrechtelijke organisatie waarvan de opdrachten, verplichtingen, werking en financiering (tekortendeckking) door de Vlaamse decreetgever zijn vastgelegd via het Eredienstendecreet van 7 mei 2004 en het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021. Daarom is het essentieel dat ook wordt gegarandeerd dat de openbare instelling op onafhankelijke wijze zijn door de decreetgever toebedeelde opdrachten en verplichtingen kan uitoefenen. Vanuit die doelstelling is het objectief gerechtvaardigd dat de decreetgever de nodige garanties inbouwt om decretaal te voorkomen dat buitenlandse of binnenlandse entiteiten via financiering en ondersteuning afbreuk kunnen doen aan de onafhankelijke uitoefening van de decretale opdrachten en verplichtingen die rusten op het bestuur van de eredienst.

Met de decretale bepalingen om de onafhankelijke werking van een bestuur van de eredienst als Vlaams publiekrechtelijke instelling te garanderen, wat zijn toebedeelde decretale opdrachten en verplichtingen betreft, geeft de Vlaamse decreetgever ook gevolg aan de door het Europees Parlement op 9 maart 2022¹⁷ en 1 juni 2023¹⁸ aangenomen resoluties over buitenlandse inmenging in alle democratische processen in de Europese Unie, met inbegrip van desinformatie, waarbij het Europees Parlement de lidstaten oproept om specifieke maatregelen te nemen ter voorkoming van buitenlandse invloeden die democratische beslissingsprocessen (onder meer van openbare instellingen en religieuze gemeenschappen) verstoren. Voor religieuze geloofsgemeenschappen stellen de resoluties in het bijzonder dat er maatregelen genomen moeten worden om de invloed vanuit bepaalde landen te weren.

Het Grondwettelijk Hof stelde in overweging B.19.3 van zijn arrest nr. 113/2023 van 20 juli 2023 dat een bepaling moet voldoen aan de vereisten van voorzienbaarheid, met name dat het voldoende toegankelijk en precies moet worden geformuleerd voor de rechtsonderhorige op wie de bepaling van toepassing is.

Met dit artikel wordt tegemoetgekomen aan de opmerking van het Grondwettelijk Hof dat op voldoende voorzienbare wijze moet worden bepaald welke elementen afbreuk kunnen doen aan de onafhankelijke uitoefening van de decretale opdrachten en verplichtingen van de (toekomstige) openbare instelling, vastgelegd door de decreetgever. Concreet wordt gewerkt met een niet-exhaustieve lijst van twee of meer cumulatieve elementen. Daarbij wordt de notie “afbreuk aan onafhankelijke uitoefening van de decretale opdrachten en verplichtingen van de (toekomstige) openbare instelling (het bestuur van de eredienst)” geconcretiseerd aan de hand van specifieke elementen waarvan de vaststelling wordt gedaan

¹⁶ <https://www.const-court.be/public/n/2023/2023-113n.pdf>

¹⁷ PB C 347 van 9 september 2022, blz. 61.

¹⁸ Aangenomen tekst, P9_TA(2023)0219.

door de personeelsleden van de informatie- en screeningsdienst lokale geloofsgemeenschappen (ISD) als bevoegde instantie. Die werkwijze biedt voldoende duidelijkheid aan de (toekomstige) openbare instelling voor het bewaren van haar onafhankelijke uitoefening van de opdrachten en verplichtingen die op haar rusten. Met het oog op de proportionaliteitsvereiste wordt bepaald dat financiering of ondersteuning alleen afbreuk kan doen aan de onafhankelijkheid van het (toekomstige) bestuur van de eredienst als een combinatie van minstens twee elementen voorhanden is. Op die manier wordt voor voldoende “waarborgen” gezorgd om een al te ruime beoordelingsvrijheid bij de Vlaamse Regering te voorkomen, en wordt op die manier de vrijheid van godsdienst en eredienst gevrijwaard.

De methodiek om bepalingen te definiëren aan de hand van een niet-exhaustieve lijst van elementen en daaraan vervolgens rechtsgevolgen te koppelen is niet onbekend in de Belgische rechtsorde.¹⁹ Bovendien komt die werkwijze met een niet-exhaustieve lijst tegemoet aan de opmerkingen over de voorzienbaarheidsvereiste die het Grondwettelijk Hof heeft geformuleerd in overweging B.21 van zijn arrest nr. 113/2023 van 20 juli 2023 en is ze ook in overeenstemming met de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie, in het bijzonder het arrest in de zaak C-157/21 van 16 februari 2022.²⁰ De vereiste van voorzienbaarheid wordt in het arrest van het Hof van Justitie als volgt gedefinieerd:

“319. Volgens vaste rechtspraak van het Hof vereist het rechtszekerheidsbeginsel dat rechtsregels duidelijk en nauwkeurig zijn alsook dat hun toepassing voorzienbaar is voor de justitiabelen, in het bijzonder wanneer die regels nadelige gevolgen kunnen hebben. Dat beginsel vereist met name dat een regeling de belanghebbenden in staat stelt de omvang van de verplichtingen die zij hun oplegt, nauwkeurig te kennen, en dat deze laatsten ondubbelzinnig hun rechten en verplichtingen kunnen kennen en dienovereenkomstig hun voorzieningen kunnen treffen (arrest van 29 april 2021, *Banco de Portugal e.a.*, C504/19, EU:C:2021:335, punt 51 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

320. Die vereisten kunnen evenwel niet aldus worden opgevat dat zij zich ertegen verzetten dat de Uniewetgever een abstract juridisch begrip gebruikt bij de vaststelling van een norm, of verlangen dat een dergelijke abstracte norm de verschillende concrete gevallen noemt waarop die norm kan worden toegepast, aangezien al die gevallen niet vooraf door de wetgever kunnen worden bepaald (zie naar analogie arrest van 20 juli 2017, *Marco Tronchetti Provera e.a.*, C206/16, EU:C:2017:572, punten 39 en 40).

321. Bijgevolg is het feit dat een wetgevingshandeling een beoordelingsbevoegdheid toekent aan de autoriteiten die zijn belast met de uitvoering ervan op zich niet in strijd met het vereiste van voorzienbaarheid, mits de strekking en de wijze van uitoefening van een dergelijke bevoegdheid, gelet op het betrokken rechtmatige doel, voldoende duidelijk zijn omschreven om adequate bescherming te bieden tegen willekeur (zie in die zin arresten van 17 juni 2010, *Lafarge/Commissie*, C413/08 P, EU:C:2010:346, punt 94, en 18 juli 2013, *Schindler Holding e.a./Commissie*, C501/11 P, EU:C:2013:522, punt 57).”²¹

De evenredigheid van de bepaling (de proportionaliteitsvereiste) in het licht van artikel 9 van het EVRM (godsdienstvrijheid), dat het Grondwettelijk Hof benadrukt in overweging B.22 van zijn arrest nr. 113/2023 van 20 juli 2023, komt tot uiting door volgende aspecten:

- er wordt uitdrukkelijk in de bepaling opgenomen dat aan de onafhankelijke uitoefening van de decretale opdrachten en verplichtingen van de (toekomstige)

¹⁹ Zie onder meer artikel 28 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, artikel 6, §1, 1°/1, van het koninklijk besluit van 21 juli 2016 betreffende de gemeenschappelijke gegevensbank Terrorist Fighters, en artikel 4.3.1, §1, eerste lid, 1°, d), van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

²⁰ Arrest van het Hof (voltallige zitting) van 16 februari 2022 in de zaak C-157/21 Republiek Polen tegen Europees Parlement en Raad van de Europese Unie (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX%3A62021CJ0157>).

²¹ Hof van Justitie, 16 februari 2022, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98, §319-321.

- openbare instelling alleen afbreuk kan worden gedaan als een combinatie van minstens twee elementen voorhanden is;
- de combinatie van minstens twee elementen moet vastgesteld worden door de personeelsleden van de informatie- en screeningsdienst lokale geloofsgemeenschappen, die in het kader van de uitoefening van hun opdrachten hun bevoegdheden alleen aanwenden als dat voor de uitoefening van het toezicht passend en noodzakelijk is (artikel 19, vierde lid, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021);
 - de Vlaamse Regering moet uitdrukkelijk geval per geval motiveren waarom een bepaalde combinatie van elementen de onafhankelijke uitoefening van de opdrachten en verplichtingen van de (toekomstige) openbare instelling in het gedrang brengt;
 - zoals is vermeld in artikel 4, 3°, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021, is de ISD een instantie van de Vlaamse administratie, die als administratieve overheidsinstantie dan ook steeds gebonden is aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur bij het stellen van handelingen zoals vaststellingen. De ISD zal dus steeds uitdrukkelijk geval per geval moeten motiveren waarom een bepaalde combinatie van elementen de in dit artikel beoogde onafhankelijkheid in het gedrang brengt.

Er wordt expliciet benadrukt dat de onafhankelijkheid die in dit artikel wordt beoogd, alleen betrekking heeft op de onafhankelijke uitoefening van de decreetale opdrachten en verplichtingen die rusten op het (toekomstige) bestuur van de eredienst, en geenszins op de organisatie of werking van de lokale geloofsgemeenschap (verzameling van de gelovigen of aanhangers), de parochiale verenigingen of de bedienaar van de eredienst in zijn hoedanigheid als religieuze voorganger van de lokale geloofsgemeenschap. Het is bijvoorbeeld niet toegestaan dat een bestuur van de eredienst richtlijnen ontvangt van een buitenlandse actor over hoe dat bestuur zijn door de decreetgever periodiek verplichte bestuursverkiezingen moet organiseren. Het bestuur van de eredienst zelf moet immers de bestuursverkiezingen organiseren conform de regeling die de Vlaamse decreetgever daarvoor heeft uitgewerkt in het Eredienstendecreet van 7 mei 2004. Een lokale geloofsgemeenschap als groep van gelovigen of aanhangers kan wel richtlijnen ontvangen van een buitenlandse religieuze autoriteit over de manier waarop ze zich kan organiseren binnen de eigen werking, bijvoorbeeld voor religieuze aspecten. Het staat de lokale geloofsgemeenschap ook vrij om al dan niet deel te nemen aan bijeenkomsten van buitenlandse actoren zoals bedevaartexcursies, wereldjongerendagen enzovoort.

Artikel 4

Dit artikel voegt in artikel 7 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 een punt 3°/1 in.

De tweede zin van artikel 7, 3°, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen, die door artikel 3 van dit voorstel van decreet wordt vervangen, wordt hernomen in het nieuwe punt 3°/1 van artikel 7 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen.

Aangezien het Grondwettelijk Hof dat erkenningscriterium niet heeft vernietigd in zijn arrest nr. 113/2023 van 20 juli 2023, wordt voor de toelichting ervan verwezen naar de memorie van toelichting bij het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Artikel 5

Dit artikel voegt in artikel 7 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 een punt 3°/2 in.

Het (toekomstige) bestuur van de eredienst mag geen banden hebben met personen, groepen of entiteiten die worden vermeld in de Europese en Belgische terreurlijst.

De Europese terreurlijst

Op de buitengewone bijeenkomst van de Europese Raad van 21 september 2001 werd verklaard dat het terrorisme een van de belangrijkste uitdagingen is voor de wereld en dat de strijd tegen het terrorisme een prioritaire doelstelling van de Europese Unie (EU) zal zijn. Ter uitvoering van die verklaring heeft de Raad van de Europese Unie het gemeenschappelijk standpunt 2001/931/GBVB van de Raad van 27 december 2001 betreffende de toepassing van specifieke maatregelen ter bestrijding van het terrorisme (PB L 344 van 28 december 2001) uitgevaardigd. Dat gemeenschappelijk standpunt is een bindend besluit van de Raad van de Europese Unie, dat strekt tot uitvoering van bijkomende maatregelen tegen het terrorisme, in aanvulling op resolutie nr. 1373(2001) van de VN-Veiligheidsraad en verordening nr. 2580/2001 van de Raad van 27 december 2001 inzake specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten met het oog op de strijd tegen het terrorisme (PB L 344 van 28 december 2001).

Het gemeenschappelijk standpunt voorziet met name in een lijst van personen, groepen en entiteiten die betrokken zijn bij terroristische daden waarop de maatregel tot bevrozing van de tegoeden en andere financiële activa of economische middelen in het kader van de bestrijding van de financiering van het terrorisme van toepassing is. Van de personen en groepen en entiteiten op de lijst zijn de tegoeden en andere financiële activa in de EU bevroren. Daarnaast mogen personen en entiteiten uit de EU geen financiering of ondersteuning verstrekken aan personen en entiteiten op de lijst. De lijst wordt opgesteld aan de hand van onderzoeken van de bevoegde politieke en justitiële instanties van de EU-lidstaten en wordt regelmatig geactualiseerd via besluiten van de Raad.

De meest recente lijst van personen, groepen en entiteiten die betrokken zijn bij terroristische daden en tegen wie beperkende maatregelen zijn genomen, is geactualiseerd via het besluit (GBVB) 2023/2764 van de Raad van 7 december 2023 tot wijziging van de lijst van personen, groepen en entiteiten bedoeld in Gemeenschappelijk Standpunt 2001/931/GBVB betreffende de toepassing van specifieke maatregelen ter bestrijding van het terrorisme (PB L, 2023/2764, 07 december 2023). Op dit ogenblik staan op die Europese lijst 15 personen, en 21 groepen en entiteiten.

De Belgische terreurlijst

Het koninklijk besluit van 28 december 2006 inzake specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten met het oog op de strijd tegen de financiering van het terrorisme stelt een nationale lijst op van personen en entiteiten die verdacht worden van terrorisme. De opname in die Belgische terreurlijst heeft de bevrozing van hun tegoeden en economische middelen tot gevolg. Het is eenieder ook verboden om tegoeden of economische middelen rechtstreeks of onrechtstreeks ter beschikking te stellen van die personen en entiteiten. De maatregel heeft tot doel mogelijke toekomstige terroristische activiteiten te verhinderen en maakt onderdeel uit van de strijd die de Belgische overheid voert tegen de financiering van het terrorisme.

De nationale lijst wordt opgesteld en gewijzigd door de Nationale Veiligheidsraad. Dat gebeurt op basis van evaluaties van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD), na overleg met de ondersteunende diensten en de bevoegde rechterlijke instanties. De nationale lijst en alle wijzigingen ervan worden

goedgekeurd door de federale ministerraad en via een koninklijk besluit gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Die nationale terreurlijst telt op dit ogenblik 264 personen.²²

Artikel 6

Dit artikel voegt in artikel 7 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 een punt 3°/3 in.

Er bestaan twee nationale gemeenschappelijke gegevensbanken: de gemeenschappelijke gegevensbank Terrorist Fighters²³ en de gemeenschappelijke gegevensbank Haatpropagandisten²⁴. Beide gegevensbanken zijn opgericht bij een koninklijk besluit, en er zijn personen en entiteiten in opgenomen waarvan de Belgische inlichtingen- en veiligheidsdiensten hebben vastgesteld dat ze betrokken zijn bij de activiteiten van een terroristische organisatie of bij extremisme dat tot terrorisme zou kunnen leiden. Die personen en entiteiten worden meer bepaald prioritair gevolgd door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in het kader van een problematiek van terrorisme en extremisme, inclusief het radicaliseringsproces.

Die twee gemeenschappelijke gegevensbanken worden beheerd door het OCAD en bevatten vijf categorieën van personen en entiteiten:

- de gemeenschappelijke gegevensbank Terrorist Fighters (TF) 2016 bevat de volgende vier categorieën van personen:
 - 1° de "Foreign Terrorist Fighters" (FTF's), vermeld in artikel 1, 10°, van het koninklijk besluit van 21 juli 2016: het gaat om personen die naar een conflictgebied zijn vertrokken om zich daar bij een terreurgroep te voegen of die uit een conflictgebied zijn teruggekeerd, of van wie het vertrek naar een conflictgebied is verhinderd of bekend is dat ze de intentie hebben om dat te doen;
 - 2° de "Homegrown Terrorist Fighters" (HTF), vermeld in artikel 1, 14°, van het koninklijk besluit van 21 juli 2016: het gaat om personen die niet de intentie hebben om naar een terreurorganisatie in het buitenland te vertrekken, maar die verkiezen om hier terroristische acties te plegen of om ze te ondersteunen;
 - 3° de "Potentieel Gewelddadige Extremisten" (PGE's), vermeld in artikel 1, 16°, van het koninklijk besluit van 21 juli 2016: het gaat om personen met extremistische opvattingen die ze eventueel willen concretiseren via geweld, maar die nog geen concrete stappen daartoe hebben ondernomen;
 - 4° de "Terrorismeveroordeelden" (TV's), vermeld in artikel 1, 17°, van het koninklijk besluit van 21 juli 2016: het gaat om personen die veroordeeld zijn, geïnterneerd werden of onder een beschermingsmaatregel geplaatst zijn voor terrorisme in België of in het buitenland;
- de gemeenschappelijke gegevensbank Haatpropagandisten (HP): die gegevensbank bevat de categorie van personen en entiteiten, vermeld in artikel 1, 11°, van het koninklijk besluit van 23 april 2018, die het gebruik van geweld willen rechtvaardigen omwille van ideologische doeleinden. Met hun invloed willen ze hun omgeving doen radicaliseren en schade toebrengen aan de rechtsstaat.

²² Koninklijk besluit van 25 oktober 2023 tot wijziging van de lijst van personen en entiteiten bedoeld in artikelen 3 en 5 van het koninklijk besluit van 28 december 2006 inzake specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten met het oog op de strijd tegen de financiering van het terrorisme.

²³ Opgericht bij het koninklijk besluit van 21 juli 2016 betreffende de gemeenschappelijke gegevensbank Terrorist Fighters.

²⁴ Opgericht bij het koninklijk besluit van 23 april 2018 betreffende de gemeenschappelijke gegevensbank Haatpropagandisten en tot uitvoering van sommige bepalingen van de afdeling 1bis "Het informatiebeheer" van hoofdstuk IV van de wet op het politieambt.

Artikel 7

Dit artikel vervangt artikel 7, 9°, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Naar analogie van de regeling in artikel 4, 11°, van de Brusselse ordonnantie van 10 december 2021 betreffende het beheer van de materiële belangen van de erkende plaatselijke levensbeschouwelijke gemeenschappen²⁵ wordt een nieuw erkenningscriterium ingevoerd waarbij de lokale geloofsgemeenschap zich ertoe verbindt om haar bedienaar van de eredienst te laten bezoldigen via de federale overheid krachtens artikel 181 van de Grondwet. De afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft in haar advies 67.157/4 van 3 juni 2020 bij het voorontwerp van de voormelde Brusselse ordonnantie geen juridische bezwaren of opmerkingen bij dat erkenningscriterium geformuleerd.²⁶

Artikel 8

Dit artikel vervangt artikel 7, 6°, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Een decretale opdracht van een (toekomstig) bestuur van de eredienst als openbare instelling is het onderhouden en bewaren van de gebouwen die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst door de lokale geloofsgemeenschap.²⁷ Het (toekomstige) bestuur van de eredienst heeft ook de decretale opdracht²⁸ om te zorgen voor de materiële voorwaarden die de uitoefening van de eredienst mogelijk maken: zo is het beschikken over een gebouw van een eredienst een noodzakelijke materiële voorwaarde voor de uitoefening van de eredienst.

Om die decretale opdrachten optimaal te kunnen vervullen moet de (toekomstige) openbare instelling kunnen beschikken over rechten op een eredienstgebouw die een duurzaam gebruik ervan in de tijd garanderen. Een dergelijke duurzame beschikking over een eredienstgebouw dat bestemd is voor de uitoefening van de eredienst, moet worden aangetoond door het beschikken over:

- ofwel zakelijke rechten (volle eigendom of mede-eigendom) of zakelijke gebruiksrechten (erfpacht, vruchtgebruik of opstal) op die eredienstgebouwen in de zin van boek 3 'Goederen' van het Burgerlijk Wetboek. Een zakelijk recht (inclusief een zakelijk gebruiksrecht) is een recht dat rust op een onroerende zaak (in casu het eredienstgebouw) en houdt een rechtstreekse toebedeling in van het eredienstgebouw aan het (toekomstige) bestuur van de eredienst. Bovendien maakt een zakelijk recht andere personen dan de titularis ervan beschikkingsonbevoegd over het eredienstgebouw;
- ofwel een huurovereenkomst naar gemeenrecht met een bepaalde duur van minstens vijftien jaar zonder de mogelijkheid van een vervroegde beëindiging door de verhuurder. Een huurovereenkomst voor de huur van een eredienstgebouw valt niet onder de specifieke huurregimes van het woninghuurrecht en het handelshuurrecht, maar onder het gemeen huurrecht in de zin van artikel 1737 van het Burgerlijk Wetboek. Een dergelijke schriftelijke huurovereenkomst van bepaalde duur eindigt alleen bij het verstrijken van de bedongen termijn van bepaalde duur en er is geen vervroegde beëindiging mogelijk (tenzij dat uitdrukkelijk in de huurovereenkomst is opgenomen). Dat volgt uit het principe dat overeenkomsten partijen tot wet strekken, ook wat de duur ervan betreft. De bepaling voorziet in een minimale duurtijd van de huurovereenkomst van

²⁵ <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/ordonnantie/2021/12/10/2021034330/justel>

²⁶ <http://www.raadvst-consetat.be/dbx/avis/67157>

²⁷ Artikel 7, 4°, c), en 16, 2°, b), van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021, en artikel 4, tweede lid, 81, tweede lid, 117, tweede lid, 153, tweede lid, 189, tweede lid, en 232, tweede lid, van het Eredienstendecreet van 7 mei 2004.

²⁸ Artikel 7, 4°, b), en 16, 2°, a), van het Erkenningsdecreet, en artikel 4, eerste lid, 81, eerste lid, 117, eerste lid, 153, eerste lid, 189, eerste lid, en 232, eerste lid, van het Eredienstendecreet van 7 mei 2004.

vijftien jaar (zonder de mogelijkheid van vroegtijdige beëindiging) naar analogie van de minimale duurtijd van vijftien jaar van een erfpachtovereenkomst (artikel 3.169 van het Burgerlijk Wetboek).

Via dergelijke zakelijke rechten en een dergelijke huurovereenkomst naar gemeen recht kan de lokale geloofsgemeenschap via het (toekomstige) bestuur van de eredienst (de openbare instelling) beschikken over "een stabiel, langdurig en zeker recht" op het gebouw van de eredienst. Dat is essentieel: als het (toekomstige) bestuur van de eredienst niet meer over een eredienstgebouw zou beschikken, zou dat immers aanleiding kunnen geven tot de niet-toekenning of het verlies van de erkenning wegens een tekortkoming op respectievelijk artikel 7, 4°, b) en c), of artikel 16, 2°, b) en c), van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Het erkenningscriterium met betrekking tot het beschikken over een zakelijk recht, een zakelijk gebruiksrecht of een schriftelijke huurovereenkomst naar gemeen recht van minstens vijftien jaar over het eredienstgebouw is gericht op een legitieme doelstelling, namelijk vermijden dat het (toekomstige) bestuur van de eredienst op korte termijn uit het gebouw gezet zou kunnen worden, waardoor:

- ofwel de erkenning niet wordt toegekend aan een lokale geloofsgemeenschap die erkend wil worden;
- ofwel een erkende lokale geloofsgemeenschap de erkenning kan verliezen, wat de opheffing van het bestuur van de eredienst als openbare instelling met zich meebrengt.

De verplichting om te beschikken over een zakelijk recht, een zakelijk gebruiksrecht of een schriftelijke huurovereenkomst naar gemeen recht van minstens vijftien jaar beperkt zich alleen tot de gebouwen van de eredienst die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst en niet voor andere infrastructuur.

Daarnaast is het beschikken over een stabiel, langdurig en zeker recht over het gebruik van een eredienstgebouw ook belangrijk om op een duurzame wijze te voldoen aan de erkenningscriteria met betrekking tot de maatschappelijke relevantie:

- het onderhouden van duurzame contacten met de lokale overheid van de gemeente waarin de gebouwen die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst, gelegen zijn;²⁹
- het onderhouden van duurzame contacten met de lokale gemeenschap van de plaats waar de gebouwen die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst, gelegen zijn.³⁰

Aan die criteria kan op een duurzame manier voldaan worden als het (toekomstige) bestuur van de eredienst over een stabiel en langdurig gebruiksrecht over het eredienstgebouw beschikt. Het gebouw van de eredienst is immers belangrijk voor de criteria met betrekking tot de duurzame contacten met de lokale overheid en de lokale gemeenschap van de plaats waar het eredienstgebouw is gelegen.

Bovendien heeft het Grondwettelijk Hof in overweging B.20.2 van zijn arrest nr. 113/2023 van 20 juli 2023 verduidelijkt dat een erkenning als lokale geloofsgemeenschap aanzienlijke rechtsgevolgen heeft, zoals de oprichting van het bestuur van de eredienst, een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid. Het is dan ook evident en legitiem dat de decreetgever ervoor zorgt dat de door hem opgerichte openbare instelling die zorg moet dragen voor de materiële voorwaarden voor de uitoefening van de eredienst, over een stabiel, langdurig en zeker recht beschikt over haar gebouw van de eredienst.

²⁹ Artikel 7, 4°, d), en artikel 16, 2°, c), van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

³⁰ Artikel 7, 4°, e), en artikel 16, 2°, d), van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Het Grondwettelijk Hof heeft in overweging B.19.3 van zijn arrest nr. 113/2023 van 20 juli 2023 benadrukt dat de vrijheid van godsdienst en eredienst niet verhindert dat de overheid positieve maatregelen neemt waardoor de daadwerkelijke uitoefening van die vrijheid mogelijk wordt gemaakt. Door erover te waken dat het (toekomstige) bestuur van de eredienst als (toekomstig) openbare instelling over een stabiel, langdurig en zeker recht beschikt op de gebouwen van de eredienst, wordt voorkomen dat het (toekomstige) bestuur van de eredienst op korte termijn uit het eredienstgebouw kan worden gezet, waardoor de continuïteit en werking van de openbare instelling in het gedrang komen.

Ten slotte wordt bepaald dat gebouwen die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst en die in eigendom zijn van een Belgische publieke rechtspersoon, ook aan het erkenningscriterium, vermeld in dit artikel, voldoen. Daardoor wordt de historische praktijk gehonoreerd waarbij tot op heden heel wat gemeenten als lokale besturen eigenaar zijn van kerkgebouwen die gebruikt worden door lokale geloofsgemeenschappen, zonder dat daarvoor een zakelijk (gebruiks)recht is toegekend of een huurovereenkomst is opgemaakt.

Artikel 9

Dit artikel voegt een punt 12° toe aan artikel 7 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Overeenkomstig artikel 3, §1, eerste lid, van het samenwerkingsakkoord van 2 juli 2008 tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 27 mei 2004 tussen de Federale Overheid, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de erkenning van de erediensten, de wedden en pensioenen van de bedienaars der erediensten, de kerkfabrieken en de instellingen belast met het beheer van de temporalien van de erkende erediensten³¹ moet de Vlaamse Regering over een erkenningszoekende lokale geloofsgemeenschap bij de federale minister van Justitie een veiligheidsadvies inwinnen. Overeenkomstig artikel 3, §1, derde lid, van het voornoemde samenwerkingsakkoord kan er geen erkenning verleend worden aan een lokale geloofsgemeenschap in geval van een ongunstig veiligheidsadvies dat gegrond is op elementen die de veiligheid van de staat of de openbare orde aanbelangen. Met dat nieuwe artikel wordt de vereiste van een gunstig advies in het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen ingeschreven als een erkenningscriterium naar analogie van de regeling, vermeld in artikel 4, 10°, van de Brusselse ordonnantie van 10 december 2021 betreffende het beheer van de materiële belangen van de erkende plaatselijke levensbeschouwelijke gemeenschappen.³² De afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft in haar advies 67.157/4 van 3 juni 2020³³ bij het voorontwerp van de voormelde Brusselse ordonnantie geen juridische bezwaren of opmerkingen bij dat erkenningscriterium geformuleerd.

Artikel 10

Dit artikel voegt in artikel 14, §1, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 tussen de woorden "neemt de Vlaamse Regering" en de woorden "een beslissing over de erkenning van de lokale geloofsgemeenschap" de zinsnede ", na schriftelijk advies ingewonnen te hebben bij de bevoegde instantie," in.

³¹ https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller=summary&pub_date=08-07-23&numac=2008009613

³² <http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/ordonnantie/2021/12/10/2021034330/justel>

³³ <http://www.raadvst-consetat.be/dbx/avis/67157>

De bevoegde instantie (de ISD) heeft conform artikel 18, eerste lid, 1° en 2°, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen de decretale opdracht om te controleren of een erkenningszoekende lokale geloofsgemeenschap voldoet aan de erkenningscriteria en heeft daartoe de nodige bevoegdheden gekregen, zoals is vermeld in artikel 19 tot en met 27 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen. Het is dan ook evident dat de Vlaamse Regering, voor ze de beslissing neemt om een erkenning al dan niet toe te kennen, een schriftelijk en omstandig gemotiveerd advies inwint bij de bevoegde instantie om na te gaan of de lokale geloofsgemeenschap die erkend wil worden, aan de erkenningscriteria voldoet.

Artikel 11

Dit artikel voegt in artikel 67, §5, eerste lid, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 tussen de woorden "beslist de Vlaamse Regering" en de woorden "over de erkenning" de zinsnede ", na schriftelijk advies ingewonnen te hebben bij de bevoegde instantie," in.

Voor de toelichting van dit artikel wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 10 van dit voorstel van decreet.

Artikel 12

Dit artikel voegt in artikel 29, §1, eerste lid, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 tussen de zinsnede "kan de Vlaamse Regering," en de zinssnede "al dan niet na een aanmaning," de zinsnede "na schriftelijk advies ingewonnen te hebben bij de bevoegde instantie," in.

De bevoegde instantie (de ISD) heeft conform artikel 18, eerste lid, 3°, van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen de decretale opdracht om te controleren of een bestuur van de eredienst blijft voldoen aan de erkenningscriteria en heeft daartoe de nodige bevoegdheden gekregen, zoals is vermeld in artikel 19 tot en met 27 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen. Het is dan ook evident dat de Vlaamse Regering, voor ze de beslissing neemt om al dan niet een sanctie op te leggen (conform hoofdstuk 5 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen) wegens vastgestelde tekortkomingen op de verplichtingen die rusten op de besturen van de eredienst, eerst een schriftelijk en omstandig gemotiveerd advies inwint bij de ISD.

Artikel 13

Dit artikel vervangt paragraaf 1 van artikel 17 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Voor de toelichting van dit artikel wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 3 van dit voorstel van decreet.

Artikel 14

Dit artikel voegt in artikel 17 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 een paragraaf 1/1 in.

De tweede zin van paragraaf 1 van artikel 17 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen, die door artikel 13 van dit voorstel van decreet wordt vervangen, wordt hernomen in de nieuwe paragraaf 1/1 van artikel 17 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen.

Aangezien het Grondwettelijk Hof dit erkenningscriterium niet heeft vernietigd in zijn arrest nr. 113/2023 van 20 juli 2023, wordt voor de toelichting ervan verwezen naar de memorie van toelichting bij het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Artikel 15

Dit artikel voegt in artikel 17 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 een paragraaf 1/2 in.

Voor de toelichting van dit artikel wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 5 van dit voorstel van decreet.

Artikel 16

Dit artikel voegt in artikel 17 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 een paragraaf 1/3 in.

Voor de toelichting van dit artikel wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 6 van dit voorstel van decreet.

Artikel 17

Dit artikel vervangt punt 8° van artikel 16 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Voor de toelichting van dit artikel wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 7 van dit voorstel van decreet.

Artikel 18

Dit artikel vervangt punt 4° van artikel 16 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Voor de toelichting van dit artikel wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 8 van dit voorstel van decreet.

Artikel 19

Dit artikel voegt een punt 9° toe aan artikel 16 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021.

Zoals vermeld in de toelichting bij artikel 9 van dit voorstel van decreet, moet de federale overheid (meer bepaald de minister van Justitie) conform het samenwerkingsakkoord van 2 juli 2008³⁴ een veiligheidsadvies geven over een lokale geloofsgemeenschap die erkend wil worden, met betrekking tot elementen die de veiligheid van de staat en de openbare orde aanbelangen. Bij een ongunstig veiligheidsadvies kan overeenkomstig artikel 3, §1, van het voormelde samenwerkingsakkoord geen erkenning verleend worden.

³⁴ https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller=summary&pub_date=08-07-23&numac=2008009613

Het spreekt voor zich dat een lokale geloofsgemeenschap die wordt erkend, over een gunstig veiligheidsadvies moet blijven beschikken. Conform de federale omzendbrief van 20 juli 2017³⁵ kan de federale minister van Justitie een bestaand gunstig advies van een bestuur van de eredienst opnieuw evalueren als er nieuwe elementen opduiken die de veiligheid van de staat en de openbare orde aanbelangen. De nieuwe evaluatie kan resulteren in het behoud van het bestaande gunstige veiligheidsadvies of in de omvorming van een bestaand gunstig veiligheidsadvies naar een ongunstig veiligheidsadvies door de federale minister van Justitie. Om de erkenning te blijven behouden moet het bestuur van de eredienst dan ook steeds over een gunstig federaal veiligheidsadvies beschikken.

Bart TOMMELEIN
Nadia SMINATE
Katrien PARTYKA
Maaïke DE VREESE
Brecht WARNEZ
Paul VAN MIERT

³⁵ Omzendbrief van 20 juli 2017 van de ministers van Justitie, Veiligheid en Binnenlandse Zaken, Defensie en Financiën en de staatssecretaris voor Asiel en Migratie betreffende het advies van de veiligheid van de staat en de openbare orde van de federale overheid in het kader van de erkenningsprocedures van lokale geloofsgemeenschappen door de gewesten en Duitstalige Gemeenschap.

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 4 van het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 worden een punt 4°/1 en een punt 4°/2 ingevoegd, die luiden als volgt:

“4°/1 buitenlandse actor: elke buitenlandse entiteit van publiek- of privaatrechtelijke aard, met of zonder rechtspersoonlijkheid en ongeacht de rechtsvorm ervan;

4°/2 binnenlandse organisatie: elke entiteit die actief is op het Belgische grondgebied, met of zonder rechtspersoonlijkheid en ongeacht de rechtsvorm ervan;”.

Art. 3. In artikel 7 van hetzelfde decreet wordt punt 3° vervangen door wat volgt:

“3° ze ontvangt noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks financiering of ondersteuning die afbreuk doet aan de onafhankelijke uitoefening van de decretale opdrachten en verplichtingen van het toekomstige bestuur van de eredienst, zoals is bepaald in dit decreet en het decreet van 7 mei 2004. De onafhankelijke uitoefening van de decretale opdrachten en verplichtingen van het toekomstige bestuur van de eredienst kan in het gedrang komen door onder meer, maar niet uitsluitend, de samenloop van twee of meer van de volgende elementen, die wordt vastgesteld door de personeelsleden van de bevoegde instantie bij de juridische structuur, vermeld in artikel 7, 1°:

- a) het ontvangen van herhaaldelijke financiële giften van dezelfde persoon of organisatie;
- b) het ontvangen van schenkingen van goederen die een aanzienlijke kostprijs hebben en noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de eredienst;
- c) de rechtstreekse of onrechtstreekse terbeschikkingstelling van personeel door derden;
- d) de terbeschikkingstelling door derden van infrastructuur ten kosteloze titel of tegen een niet-marktconforme huurprijs;
- e) het bestaan van samenwerkingsverbanden met instellingen die rechtstreeks of onrechtstreeks gelinkt zijn aan organisaties en bewegingen die een extremistische en segregerende geloofsbeleving promoten en verspreiden;
- f) de opname in de statuten, oprichtingsakte of beginselverklaring van de juridische structuur, vermeld in artikel 7, 1°, van een band van ondergeschiktheid aan een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
- g) een nauwe band met een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie die blijkt uit het feit dat de juridische structuur, vermeld in artikel 7, 1°:
 - 1) richtlijnen, ongeacht de aard ervan, ontvangt van een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
 - 2) informatie over de eigen werking, over leden of over bepaalde personen of groepen bezorgt aan een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
 - 3) structureel en prominent aanwezig is op bijeenkomsten die georganiseerd worden door een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
 - 4) via de eigen communicatiekanalen activiteiten promoot van een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;

- 5) verbonden is met structuren zoals verenigingen of koepelorganisaties die rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden zijn aan of aangestuurd worden door een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
- 6) voor de eigen werking actief gebruikmaakt van officiële logo's van een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
- 7) gebruikmaakt van infrastructuur in eigendom van een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie, en waarvan het gebruiksrecht onvoldoende een onvoorwaardelijke en lange termijn van het gebruik garandeert;
- 8) binnen de eigen werking een structurele en prominente aanwezigheid van diplomatiek personeel toestaat;
- 9) via financiële stromen en constructies financieel verbonden is met een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;".

Art. 4. In artikel 7 van hetzelfde decreet wordt een punt 3°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"3°/1 ze ontvangt geen financiering of ondersteuning die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houdt met terrorisme, extremisme, spionage of clandestiene inmenging;".

Art. 5. In artikel 7 van hetzelfde decreet wordt een punt 3°/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"3°/2 ze heeft geen banden met:

- a) personen of entiteiten als vermeld in artikel 3 en 5 van het koninklijk besluit van 28 december 2006 inzake specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten met het oog op de strijd tegen de financiering van het terrorisme;
- b) personen, groepen of entiteiten die zijn opgenomen in de lijst, vermeld in artikel 2, 3 en 4 van het gemeenschappelijk standpunt 2001/931/GBVB van de Raad van 27 december 2001 betreffende de toepassing van specifieke maatregelen ter bestrijding van het terrorisme, en in de daaropvolgende besluiten van de Raad tot actualisering van de lijst van personen, groepen en entiteiten, vermeld in artikel 2, 3 en 4 van het gemeenschappelijk standpunt 2001/931/GBVB;".

Art. 6. In artikel 7 van hetzelfde decreet wordt een punt 3°/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"3°/3 ze heeft geen banden met:

- a) personen als vermeld in artikel 1, 10°, 14°, 16° en 17°, van het koninklijk besluit van 21 juli 2016 betreffende de gemeenschappelijke gegevensbank Terrorist Fighters;
- b) personen, rechtspersonen en feitelijke verenigingen als vermeld in artikel 1, 11°, van het koninklijk besluit van 23 april 2018 betreffende de gemeenschappelijke gegevensbank Haatpropagandisten en tot uitvoering van sommige bepalingen van afdeling 1bis 'Het informatiebeheer' van hoofdstuk IV van de wet op het politieambt;".

Art. 7. In artikel 7 van hetzelfde decreet wordt punt 9° vervangen door wat volgt:

"9° ze verbindt zich ertoe om de wedde van haar bedienaars van de eredienst ten laste te laten nemen door de federale overheid conform artikel 181 van de Grondwet en de wet van 2 augustus 1974 betreffende de wedden van de titularissen van sommige openbare ambten, van de bedienaars van de erkende erediensten en van de afgevaardigden van de Centrale Vrijzinnige Raad;".

Art. 8. In artikel 7 van hetzelfde decreet wordt punt 6° vervangen door wat volgt:

“6° ze toont aan dat het toekomstige bestuur van de eredienst voor de gebouwen die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst, houder is van een van de onderstaande rechten of overeenkomsten. Aan dit criterium is ook voldaan als de gebouwen die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst, in eigendom zijn van een Belgische publieke rechtspersoon:

- a) een zakelijk recht dat voldoet aan de modaliteiten en voorwaarden, vermeld in boek 3 ‘Goederen’ van het Burgerlijk Wetboek: volle eigendom of mede-eigendom;
- b) een zakelijk gebruiksrecht dat voldoet aan de modaliteiten en voorwaarden, vermeld in boek 3 ‘Goederen’ van het Burgerlijk Wetboek: erfpacht, vruchtgebruik of opstal;
- c) een schriftelijke huurovereenkomst naar gemeenrecht conform artikel 1737 van het Burgerlijk Wetboek van bepaalde duur van minstens vijftien jaar zonder de mogelijkheid van een vervroegde beëindiging door de verhuurder;”.

Art. 9. Aan artikel 7 van hetzelfde decreet wordt een punt 12° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“12° de federale minister van Justitie heeft een gunstig advies gegeven over de lokale geloofsgemeenschap met betrekking tot elementen die de veiligheid van de staat of de openbare orde aanbelangen.”.

Art. 10. In artikel 14, §1, van hetzelfde decreet wordt tussen de woorden “neemt de Vlaamse Regering” en de woorden “een beslissing over de erkenning van de lokale geloofsgemeenschap” de zinsnede “, na schriftelijk advies ingewonnen te hebben bij de bevoegde instantie,” ingevoegd.

Art. 11. In artikel 67, §5, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt tussen de woorden “beslist de Vlaamse Regering” en de woorden “over de erkenning” de zinsnede “, na schriftelijk advies ingewonnen te hebben bij de bevoegde instantie,” ingevoegd.

Art. 12. In artikel 29, §1, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt tussen de zinsnede “kan de Vlaamse Regering,” en de zinsnede “al dan niet na een aanmaning,” de zinsnede “na schriftelijk advies ingewonnen te hebben bij de bevoegde instantie,” ingevoegd.

Art. 13. In artikel 17 van hetzelfde decreet wordt paragraaf 1 vervangen door wat volgt:

“§1. Een bestuur van de eredienst ontvangt noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks financiering of ondersteuning die afbreuk doet aan de onafhankelijke uitoefening van zijn decretale opdrachten en verplichtingen, vermeld in dit decreet en in het decreet van 7 mei 2004.

De onafhankelijke uitoefening van de decretale opdrachten en verplichtingen van het bestuur van de eredienst kan in het gedrang komen door onder meer, maar niet uitsluitend, de samenloop van twee of meer van de volgende elementen, die wordt vastgesteld door de personeelsleden van de bevoegde instantie:

- a) het ontvangen van herhaaldelijke financiële giften van dezelfde persoon of organisatie;
- b) het ontvangen van schenkingen van goederen die een aanzienlijke kostprijs hebben en noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de eredienst;
- c) de rechtstreekse of onrechtstreekse terbeschikkingstelling van personeel door derden;

- d) de terbeschikkingstelling door derden van infrastructuur ten kosteloze titel of tegen een niet-marktconforme huurprijs;
- e) het bestaan van samenwerkingsverbanden met instellingen die rechtstreeks of onrechtstreeks gelinkt zijn aan organisaties en bewegingen die een extremistische en segregerende geloofsbeleving promoten en verspreiden;
- f) een band van ondergeschiktheid aan een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
- g) de verbondenheid van de leden van het bestuursorgaan van het bestuur van de eredienst aan een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
- h) een nauwe band met een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie die blijkt uit het feit dat de bestuursleden en het bestuursorgaan van het bestuur van de eredienst:
 - 1) richtlijnen, ongeacht de aard ervan, ontvangen van een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
 - 2) informatie over de eigen werking, over leden of over bepaalde personen of groepen bezorgen aan een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
 - 3) structureel en prominent aanwezig zijn op bijeenkomsten die georganiseerd worden door een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
 - 4) via de eigen communicatiekanalen activiteiten promoten van een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
 - 5) verbonden zijn met structuren zoals verenigingen of koepelorganisaties die rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden zijn aan of aangestuurd worden door een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
 - 6) voor de eigen werking actief gebruikmaken van officiële logo's van een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie;
 - 7) gebruikmaken van infrastructuur in eigendom van een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie, en waarvan het gebruiksrecht onvoldoende een onvoorwaardelijke en lange termijn van het gebruik garandeert;
 - 8) binnen de eigen werking een structurele en prominente aanwezigheid van diplomatiek personeel toestaan;
 - 9) via financiële stromen en constructies verbonden zijn met een buitenlandse actor of een daaraan gelinkte binnenlandse organisatie."

Art. 14. In artikel 17 van hetzelfde decreet wordt een paragraaf 1/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"§1/1. Het bestuur van de eredienst ontvangt geen financiering of ondersteuning die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houdt met terrorisme, extremisme, spionage of clandestiene inmenging."

Art. 15. In artikel 17 van hetzelfde decreet wordt een paragraaf 1/2 ingevoegd, die luidt als volgt:

"§1/2. Het bestuur van de eredienst heeft geen banden met:

- a) personen of entiteiten als vermeld in artikel 3 en 5 van het koninklijk besluit van 28 december 2006 inzake specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten met het oog op de strijd tegen de financiering van het terrorisme;
- b) personen, groepen of entiteiten die zijn opgenomen in de lijst, vermeld in artikel 2, 3 en 4 van het gemeenschappelijk standpunt 2001/931/GBVB van de Raad van 27 december 2001 betreffende de toepassing van specifieke maatregelen ter bestrijding van het terrorisme en in de daaropvolgende besluiten van de Raad tot actualisering van de lijst van personen, groepen en entiteiten, vermeld in artikel 2, 3 en 4 van gemeenschappelijk standpunt 2001/931/GBVB."

Art. 16. In artikel 17 van hetzelfde decreet wordt een paragraaf 1/3 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§1/3. Het bestuur van de eredienst heeft geen banden met:

- a) personen als vermeld in artikel 1, 10°, 14°, 16° en 17°, van het koninklijk besluit van 21 juli 2016 betreffende de gemeenschappelijke gegevensbank Terrorist Fighters;
- b) personen, rechtspersonen en feitelijke verenigingen als vermeld in artikel 1, 11°, van het koninklijk besluit van 23 april 2018 betreffende de gemeenschappelijke gegevensbank Haatpropagandisten en tot uitvoering van sommige bepalingen van afdeling 1bis ‘Het informatiebeheer’ van hoofdstuk IV van de wet op het politieambt.”

Art. 17. In artikel 16 van hetzelfde decreet wordt punt 8° vervangen door wat volgt:

“8° ze verbindt zich ertoe om de wedde van haar bedienaars van de eredienst ten laste te laten nemen door de federale overheid conform artikel 181 van de Grondwet en de wet van 2 augustus 1974 betreffende de wedden van de titularissen van sommige openbare ambten, van de bedienaars van de erkende erediensten en van de afgevaardigden van de Centrale Vrijzinnige Raad;”.

Art. 18. In artikel 16 van hetzelfde decreet wordt punt 4° vervangen door wat volgt:

“4° ze toont aan dat ze voor de gebouwen die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst, houder is van een van de onderstaande rechten of overeenkomsten. Aan dit criterium is ook voldaan als de gebouwen die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst, in eigendom zijn van een Belgisch publieke rechtspersoon. Het bestuur van de eredienst voldoet hieraan uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding ervan:

- a) een zakelijk recht dat voldoet aan de modaliteiten en voorwaarden, vermeld in boek 3 ‘Goederen’ van het Burgerlijk Wetboek: volle eigendom of mede-eigendom;
- b) een zakelijk gebruiksrecht dat voldoet aan de modaliteiten en voorwaarden, vermeld in boek 3 ‘Goederen’ van het Burgerlijk Wetboek: erfpacht, vruchtgebruik of opstal;
- c) een schriftelijke huurovereenkomst naar gemeenrecht conform artikel 1737 van het Burgerlijk Wetboek van bepaalde duur van minstens vijftien jaar zonder de mogelijkheid van een vervroegde beëindiging door de verhuurder;”.

Art. 19. Aan artikel 16 van hetzelfde decreet wordt een punt 9° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“9° de federale minister van Justitie heeft geen ongunstig advies over het bestuur gegeven met betrekking tot elementen die de veiligheid van de staat of de openbare orde aanbelangen.”.

Bart TOMMELEIN
Nadia SMINATE
Katrien PARTYKA
Maaïke DE VREESE
Brecht WARNEZ
Paul VAN MIERT